



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı :

Tarih :

6387

17.07.2024

14312

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet YILMAZ** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKÇA CUPOLO

Diyarbakır Milletvekili

Ekonomik kalkınmasını inşaat projeleri üzerine kuran bir ülkenin pek tabi yaşayacağı zincirleme sorun alanının başını ekoloji çekecektir. İnşaat ve altyapı malzemesi olarak kullanılan kuma olan talebin hızla artması; kum ocaklarının sebep olduğu habitat tahribatı, biyolojik çeşitlilik kaybı, toprak erozyonu-tortu akışı nedeniyle su kaynaklarının kirlenmesi, nehir yatakları-kıyı alanları ekosistemlerinin istikrarsızlaşması, sel riskinin artması ve doğal su akışının değişmesi gibi çevresel sorunların da hızla artmasına sebep olmaktadır.

Kuma olan talebin hızla artmasının başkaca riskleri ise; kum ocaklarının talep baskısıyla yükselen kâr iştahı, çevresel etki ve ruhsat proseslerinde defacto esnemeler, hükümetlerin ekoloji-ekonomi ikileminde çevrenin hiç tereddütsüz gözden çıkarılması ve kum ocaklarının sebep olduğu girdaplarda yaşanan can kayıpları olarak sıralanmaktadır. Nitekim hemen her yaz serinlemek için Dicle Nehri'ne giren sayısız çocuk ve genç; bu kum ocaklarının yarattığı görünmez girdaplara kapılarak yaşamlarını yitirmektedir. 25 Nisan 2024 tarihinde kum ocakları nedeniyle yaşanan can kayıpları ve adli süreçlere ilişkin Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'a verdiğim soru önergesine cevap dahi verilmeyerek sadece ekonomik büyüme politikalarında değil aynı zamanda yargı politikalarında da çevre ve insanın dikkate alınmadığını göstermektedir.

Çarpıcı doğal güzelliğiyle doğa sporları turizmi potansiyeli taşıyan **Diyarbakır'ın Eğil ilçesi Yatır Köyünde (Şawelya) bulunan kanyon, kaçak kum ocaklarının hedefi olmuş durumdadır.** Şawelya'dan geçen Dicle Nehri'ni kirleten, ağaç kıyımı yapan kum ocaklarının sebep olduğu doğa talanının derhal durdurulmasını talep eden yurttaşlar; piknik yaptıkları alanlarda gün içinde baraj kapaklarının açılmasıyla hızla yükselen su seviyesi ilgili de acil endişelerini aktarmışlardır. Üst üste sıcaklık rekorlarının kırıldığı bölgede yurttaşların serinlemek için gittikleri nehir, kanyon, göl kenarlarının maden şirketlerine satılması, yetkililerin ise sadece "suya girilmemesi" çağrısı yapmaları; ekoloji-ekonomi aksında insanla beraber doğanın yok sayıldığının adeta kanıtı niteliğindedir.

Bu bağlamda:

1. Diyarbakır'da kum ocaklarından zarar gören alanların rehabilitasyonu ve restorasyonu için herhangi bir hükümet girişimi veya tahsis edilmiş fon var mı? Eğer öyleyse, bu girişimlerin spesifik hedefleri ve zaman çizelgeleri nelerdir?
2. İnşaat projelerinde doğal kuma alternatif malzemelerin bulunması ve teşvik edilmesi, böylece hem Diyarbakır'da hem Türkiye genelinde kum ocakları üzerindeki baskının azaltılması için ne gibi araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılıyor? Bunu nasıl teşvik ediyor ve alternatiflere geçişi nasıl destekliyor?
3. Hükümetin, inşaat projeleri aracılığıyla ekonomik kalkınmayı, Diyarbakır'daki doğal kaynakların ve ekosistemlerin korunmasıyla dengelemeye yönelik uzun vadeli bir stratejisi var mı? Bu stratejide hangi temel unsurlar yer alıyor?
4. Diyarbakır'daki ve Türkiye genelindeki kum ocaklarının yakınında yaşayan topluluklar üzerindeki potansiyel sağlık etkilerine ilişkin hükümetin herhangi bir araştırması var mıdır? Eğer varsa, bulgular nelerdi ve herhangi bir sağlık riskine karşı ne gibi önlemler alınıyor?